PROGRAMM

des

Fürstl. Gymnasiums zu Arnst

womit

zu der öffentlichen Prüfung der Schüler

am 30. März 1887

ergebenst einladet

Schulrat Dr. Kroschel, Direktor.

Inhalt:

1. De orationis, quae inter Lysiacas fertur octava, ratione et tempore commentatio. Vom Oberlehrer Hallensleben.
2. Schulnachrichten. Vom Schulrat Dr. Kroschel.

Arnstadt,
Buchdruckerei von Emil Frotscher.

1887. Progr.-Nr. 663.

PROGRAMM

des

Fürstl. Gymnasiums zu Arnstadt,

womit

zu der öffentlichen Prüfung der Schüler

am 30. März 1887

ergebenst einladet

Schulrat Dr. Kroschel, Direktor.

Inhalt:

Arnstadt,
Buchdruckerei von Emil Frotscher.

1887. Progr.-Nr. 663.

Ex quadringentis viginti quinque orationibus Lysiacis[1]), quae veteribus notae erant, Dionysius Halicarnassensis et Caecilius Calactinus ducentas triginta legitimas et re vera Lysiacas putabant; nos ex fragmentis et titulis commemorationibusque grammaticorum et lexicographorum cognovimus centum septuaginta, quarum triginta una supersunt plus minusve infectae et trium majora fragmenta a Dionysio Halicarnassensi servata. Sed ne hae quidem orationes omnes genuinae sunt; sunt enim, quae Harpocrationi spuriae visae sint, qui sextae, nonae, decimae, quartae decimae, vicesimae, tricesimae per additamentum *εἰ γνήσιος* sive *εἰ γνήσιος ὁ λόγος* obelum suum appinxit. Jure a viris doctis nostrae aetatis fere omnibus ad unum orationes pro spuriis habentur: secunda, quamvis veteribus suppositicia non visa, sexta, vicesima. Orationemque undecimam nil nisi breviarium esse orationis decimae constat inter omnes. Quamvis veterum testimonia aliquid in se habeant auctoritatis ad scriptum ab auctore abjudicandum, tamen absoluta in iis posita non est. Veteres enim difficilius et cautius quam viri docti nostrae aetatis ad dubitationem accesserunt semperque scriptum ei attribuerunt, cujus nomini erat adscriptum. Accedit, quod grammatici veteres ad notissimas modo orationes, quae spuriae videbantur, adibant easque, num genuinae essent, imprimis ex orationis sermone dicendi diiudicabant. Dionysius Halicarnassensis quidem, si inter Lysiacas oratio esset incerta, postremo fugiebat ad suavitatem et dictionis gratiam, qua Lysias omnibus praestabat, tanquam judicium ultimum[2]) et orationem hac Lysiae virtute notissima destitutam pro spuria habebat. Cum igitur facillime fieri posset, ut oratio quaedam minus nota a grammaticis omittereter, semper firmum manebit illud Welkeri[3]): Aber sei sie auch (die Rede) ganz unangetastet geblieben, wie wir annehmen wollen, so ist das Negative, dass sie sich der Kritik der Alten entzogen hätte, nicht hinreichend, um sie gegen die Verwerfung auch so spät noch zu schützen. Etsi veteribus orationis suspicio visa non est, tamen nulla religio nos prohibere debet, quominus scriptum auctore indignum, qualem ex melioribus scriptis cognovimus, abjudicemus.

Itaque quamvis a veteribus, quantum cognovi, suspicionis additamentum ad orationem octavam factum non sit, tamen fere omnes viri docti aut de orationis auctore dubitaverunt aut a Lysia abjudicaverunt. Ac primum quidem Marklandus Lysiam orationis auctorem in dubium vocavit verbis: si tamen Lysiae sit. Reiskius[4]) cum Tayloro[5]) de auctore dubitans eam pro epistola seu formula amicitiae renuntiandae habuit; cui tamen sententiae obstant et prima prooemii verba § 1; *Ἐπιτήδειόν μοι δοκῶ καιρὸν εἰληφέναι περὶ ὧν εἰπεῖν ἐβουλόμην πάλαι· πάρεισι μὲν γὰρ οἷς ἐπεγκαλῶ, πάρεισι δὲ ὧν ἐναντίον ἐπιθυμῶ μέμψασθαι τοῖς ἀδικοῦσιν ἐμέ*[6]) et § 10 *Διόδωρος οὑτοσί,* quae vox sine articulo nomini aut antecedens aut succedens ponitur

[1]) Pseudo-Plut. vit. X oratorum p. 836. Fr. Blass, Die attische Beredsamkeit von Gorgias bis Lysias. Leipzig 1868 Bd. I. p. 366. Pertz, quaestionum Lysiacarum caput secundum. Clausthal 1862 Programm. p. 18. C. M. Franken, commentationes Lysiacae. Trajecti ad Rhenum. 1865. p. 19. L. Hölscher, de vita et scriptis Lysiae oratoris. Berolini 1837 p. 42. [2]) Hölscher a. a. O. p. 38. [3]) Rhein. Mus. II. p. 400. [4]) orat. attic. ed. vol. V. [5]) ed. not. s. orat. VIII. et IX. [6]) *συναγωγὴ τεχνῶν.* Stuttgartiae 1828 p. 125.

pro *οὗτος*, ubi orator digito vel oculis aliquem, de quo res agitur, designat[7]). Spengelio[8]) oratio propter antitheses cumulatas et nimis exilem rem est visa sola superstes exercitatio ante anarchiam a Lysia juvene confecta. Eodem fere tempore scriptam esse orationem putant Franzius[9]), Geversius[10]), Falkius[11]). Quae quidem sententia quamvis multum ad persuadendum in se habeat, tamen ut postea videbimus est rejicienda. Itaque Benselerus[12]) orationem a Lysia scriptam esse negat propter hiatum consulto evitatum, quod studium neque Lysiam neque oratores, qui ante Isocratem floruerint, curasse constat inter omnes. Benselerum secutus est Blassius[13]), qui ob eandem aliasque causas allatas orationem e Lysiacis esse exturbandam censet. Cum Blassio consentiunt et a Lysia abjudicant Hölscherus[14]), Pertzius[15]), Buermannus[16]), Thalheimius[17]), Fritzschius[18]). Theodorus Bergkius *χαλγνιον* orationem esse putat eamque a sophista quodam confectam[19]). Orationem a Lysia esse scriptam contendit Kirchnerus[20]), cui assentiunter Gleinigerus[21]) et Stutzerus[22]) ita, ut duas recensiones esse rati eam orationis epitomen a Lysia ipso confectae — quae sententia jam placebat Dobreo — putent, omniaque a Lysiae sermone dicendi discrepantia vel alia ex causa suspecta animo promitissimo attribuant excerptori (Hermes IX. 160. 162. 164. 166. 167. 171. 172. 174. 177. 178. 179[23]).

Sed accuratior orationis ratio est instituenda, ut, quod sit verum, eluceat.

Continetur oratio octava non modo in codice Palatino sive Heidelbergensi X (88) et ex eo derivatis, sed etiam in codice Marciano G, quo codice praeter orationem VIII traduntur secunda et sexta orationes, quas grammatici veteres et nostrae aetatis viri docti a Lysia abjudicaverunt. Quae res, quamvis orationem octavam Lysiae falso esse tributam per se nobis persuadere non possit, tamen aliquid momenti in se habet. Sauppius, vir doctissimus, in praefatione ad oratores atticos primus auctoritate codicis Palatini cognita putat omnes codices, quotquot adhuc collati sunt, ex hoc codice X eoque tali, qualis etiam nunc est, esse derivatos praeter F G U V, et in epistola critica[24]) ad God. Hermannum ex alio fonte ac ceteros codices esse descriptum hoc alterum genus F G U V professus est. Sed codex G, qui in oratione secunda alium fontem ac codex Palatinus sequitur et in oratione sexta Palatino proxime cognatus est, in oratione octava codicis Palatini est simillimus[25]) et saepissime lectiones codicis G consentiunt cum codice Palatino. Quomodo res sese habeat, discernere non possum. Hoc dignum est, quod notetur, orationem octavam codice contineri, quo orationes traduntur, quas omnes fere viri docti a Lysia abjudicant.

Accedamus nunc ad orationem ipsam. Oratio ex omnibus orationibus Lysiacis est corruptissima et temporum iniquitate nonnullis locis §§ 4. 8. 10. lacunis deformata. Quamquam

---

[7]) Scheibe, praef. ed. p. VI. Frohberger ad orat XIII. 16. A. [8]) a. a. O. p 125. [9]) ed. Lysia orat. Stuttg. 1831. p. 250. [10]) Disputationis de Lysia epitaphii auctore caput alterum Göttingae 1889. p. 4. 10. [11]) Die Reden des Lysias übersetzt und erläutert. Breslau 1843. p. 101. [12]) De hiatu. Fribergiae 1841. p 183. [13]) a. a. O. p. 656. [14]) a. a. O. p. 73. [15]) a. a O. p. 13. [16]) Hermes IX. p. 850. [17]) J. J. 117 p. 549. [18]) De Pseudolysiae oratione octava Dissert. Jenens. 1877. [19]) Philologus. XIV. p. 183. [20]) Quaestionum Lysiacarum specimen. Progr. Demmin 1869. [21]) Hermes IX. p. 150. [22]) Hermes XIV. 499. [23]) Wilkii programmatis Lipsiensis 1870, quo agitur de oratione nostra facultas acquirendi mihi data non est; de oratione tamquam suspecta scripsisse Wilkium tradit Fritzschius. [24]) epistola criticâ ad God. Hermannum Lipsiae 1841. [25]) codex X (88) nuperrime collatus est a Kaysero, quam collationem sequitur Scheibius. Novae collationes exstiterunt: Lampros, Hermes X. 265, R. Schoell, Hermes XI. 218, G. Fuhrius, dissertatio Bonnensis 1877. cf. Philol. Anzg. IX. 102.

multi viri docti ad locos deperditos et depravatos sanandos conjecturas e suis ingeniis fecerunt et nonnullos emendaverunt, tamen multa orationis saepe viris doctis de inveniendis veris lectionibus desperantibus nullo modo emendari possunt et usque ad hunc diem obscura sunt et manebunt. — Oratio non est forensis neque habita ad judices, sed habita sive habita fingitur in *ἑταιρίᾳ*, in coetu amicorum, et ea quidem amicitiae renuntiandae causa § 18. *ἐγὼ τοίνυν ἑκὼν ὑμῖν ἐξίσταμαι τῆς φιλίας.* Is, qui orationem habet, in collegio amicorum est. §§ 2. 5. 6. 7. 11. 17. 18. Societatis natura qualis fuerit, ex verbis orationis perspicere non possumus. Collegium, cujus particeps est orator, *ἔρανον* fuisse putat Gleinigerus conjunctum ad amicos egenos sublevandos ob §§ 3 *ἤ τίς ἐμοῦ δεηθεὶς οὐκ ἔτυχεν ὧν ἐγώ τε δυνατὸς ἦν κἀκεῖνος ἐπήγγειλε.* § 7. *οὐδ' αὖ ὑμᾶς μὲν πλουτοῦντας, ἐμὲ δὲ πενόμενον.* § 10. *πρῶ ονμὲν ἅπαντα δι ὑμῶν πράξαντά με περὶ τῆς θέσεως τοῦ ἵππου.* § 18. *ἐπεί τοι μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ οἶδ' ὅ τι ζημιωθήσομαι μὴ ξυνὼν ὑμῖν.* Erani erant societates, quae conferebant imprimis pecuniam cum ad convivia celebranda variaque licita et honesta negotia obeunda tum ad amicorum egenorum sublevandam inopiam [26]. Societati sicut pecuniae collatae nomen erat *ἔρανος*, factum ipsum *ἐρανίζειν*, socii ipsi *ἐρανισταί*, omnes socii *τὸ κοινὸν τῶν ἐρανιστῶν*, princeps societatis *ἐρανάρχης* nominabantur. Graecis et imprimis Atheniensibus hic pius et munificentissimus erat mos pauperes amicos adjuvandi, ut si quis aere alieno premeretur sive ad collocandam filiam nubilem sive ad amicum ex hostium manibus solvendum sive in alia quadam adversa fortuna versaretur, egeno ita darent, quod ei auxilium esset, ut rebus adversis restitutis redderet, quod a singulis amicis accepisset [27], et ipse rursus amicos egenos beneficiis afficeret. [28] Beneficium igitur erat e genere mutui gratuiti mediumque tenet inter donum (*δῶρον*) et creditum (*δάνεισμα*) [29], cum detur pecunia nullis intervenientibus usuris a pluribus [30]. Eranum societatem fuisse Gleinigero concedendum erit.

Inter collegii socios orta est dissensio. Oratorem amici jam per aliquod tempus calumniis persecuti sunt § 1. *ἐπιτήδειόν μοι δοκῶ καιρὸν εἰληφέναι περὶ ὧν εἰπεῖν ἐβουλόμην πάλαι.* § 9. *ξυμβαίνει γὰρ καὶ ταῦτα τοῖς πρὸ τοῦ, καὶ ἐμοὶ σημεῖα ταῦτα μὲν ἐκείνων ἐστίν, ἐκεῖνα δέ τούτων ἱκανά.* § 14. *γινώσκω δὲ νῦν ἤδη καὶ πάλαι ζητοῦντας πρόφασιν.* § 16. *νῦν δὲ ἐπειδὴ ἐκλελοίπασιν ὑμᾶς αἱ προφάσεις, ἐλευθεριώτερόν με κακῶσαι λείπετε ἤδη οὐδέν* et animo parum benevolo contra oratorem egerunt. Quibus de calumniis certior factus et opportunum dicendi tempus nactus, cum non modo adsint obtrectatores § 1 *πάρεισι μὲν γὰρ οἷς ἐπεγκαλῶ,* sed etiam viri, coram quibus dicere cupit § 1 *πάρεισι δὲ ὧν ἐναντίον ἐπιθυμῶ μέμψασθαι τοῖς ἀδικοῦσιν ἐμέ,* orator verba facit ad socios de opprobriis in se injectis. Buermanno, [31] qui secutus Blassium [32] in *πάρεισι δὲ* non ejusdem sed alius collegii socios esse ita putat, ut, cum utraque collegia convenerint, orator verba faciat, non habeo, quod assentiar. Ac primum quidem neque sociorum alius collegii in oratione usquam fit mentio, neque per pronomen *ὑμεῖς* (§ 19) et pluralis personam alteram *διαβάλλετε* et *πάρεισι μὲν* omnes appellantur socii, sed modo pars; deinde per se minus credibile est omnes socios esse calumniosos et oratorem persequi calumniis eumque unum § 19 *ἀλλὰ καὶ νῦν ὑμεῖς με μόνον κακῶς λέγετε;* denique putare non possumus omnibus sociis invitis oratorem societatis participem recentes tulisse contumelias. Praeterea Buermanni

---

[26]) J. J. van Holst, deeranisveterum Graecorum. Lugduni-Bat. 1832. p. 13 Schoemann, Griech. Altert. Bd. I. Berlin 1861. p 375. Boekh, Die Staatshaushaltung der Athener. Bd. I. Berlin 1851 p. 347. [27]) Theophr. *χαρ.* XV. 2. p. 280 Casaubonus. [28]) van Hoist, a. a. O. p 77. [29]) Casaubonus p. 281. [30]) van Holst, a. a. O. p. 85 [31]) Hermes X. 350. [32]) Blassius, a. a. O. p. 656.

sententiae, *τούτους* §§ 2. 3. 10. 11. non ejusdem collegii socios esse, obstant etiam verba § 20 *τῶν δὲ μὴ χρωμένων οὐδένα πώποτε,* cum sociis modo mos sit eos calumniandi, quorum familiaritate utuntur. Orator apud eosdem est accussatus, quos socii apud ipsum accusant § 3. *καὶ ταῦτα πρὸς τούτους ἡμᾶς διαβάλλειν, οὓς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς διεβάλλετε;* § 17 *διότι πρὸς ἐμὲ τοὺς ἄλλους ἐλέγετε κακῶς, παρακαταθήκην ἔχων ὑμῶν παρ' ἑκάστου λόγους πονηροὺς περὶ ἀλλήλων.* Socii perfidi oratorem non modo apud ceteros socios criminantur, sed etiam hos apud illum § 16 *ὅτε καὶ πρὸς ἐμὲ περὶ ὑμῶν αὐτῶν ἐλέγετε κακῶς*[33]). Quamvis haec verba contradicant verbis § 19 *ἀλλὰ καὶ νῦν ὑμεῖς με μόνον κακῶς λέγετε* et § 19 *ἐπειδή περ ὑμῖν ἔθος ἐστὶν ἕνα τῶν ξυνόντων ἀεὶ κακῶς λέγειν καὶ ποιεῖν,* ubi de unius socii calumniis agitur, tamen ferri possunt ex studio oratoris socios calumniosos ostendendi §§ 16. 18. 19. Sunt igitur *πάρεισι μὲν* socii perfidi, et per verba *πάρεισι δὲ* adloquitur orator socios, qui amici sunt. Cum collegium omne, et ii, qui oratorem accusaverunt, et amici, qui non judices de ceteris sociis, sed iidem apud oratorem accusati sunt, convenerit, ob utrorumque praesentiam opportunam orator sociis opprobria facit de calumniis in se injectis, ut amicis ostendat, se ab illis esse laesum innocentem, et ut e societate discessurus amicitiam renuntiet.

Quae omnia oratori socii objecerint, ex oratione ipsa cognoscere non possumus, § 4 cum orator non omnes calumnias sit enumeraturus. Turpe tamen oratori aliquid opprobrio esse factum a sociis videmus et ex ejus silentio, quo calumnias praeterit, et ex vestigiis, quae inveniuntur in § 6 *εἰ δὲ αἰσχρὸν ἡγεῖσθε τοῦτο, πῶς αἰσχρὸν ἦν ὑμῖν ξυνεῖναι, πρὸς ὃν οὐδὲ ἀπειπεῖν καλὸν ἡγεῖσθε* et § 8 *ὅτι πονηροῖς ἑκόντες ὁμιλεῖτε.* Sed si orator coram amicis fidis se purgare constituit, calumniae refellendae erant[34]).

Quo orationis titulo non significari id, quod oratione continetur, sed orationem non *κατηγορίαν* sed *ἀπολογίαν* esse in accusationem non instructam sed imminentem putat Gleinigerus.[35]) Sed cum orator e collegio decessurus et amicis opprobria facere et se purgare cupiat, facillime a se defendendo ad amicos perfidos accusandos ducitur, neque tamen orationem accusatoriam habemus. Titulus orationis *κατηγορία πρὸς τοὺς συνουσιαστὰς κακολογιῶν,* quamvis nobis libris sit traditus, tamen ex orationis verbis ipsis petitus videtur esse. Grammaticus quidam juris attici non peritus mutavit *δίκη κακηγορίας* sive *κακολογίας*[36]), quae vox recte de injuriarum actionibus dicitur, ex verbis orationis ipsis *κακολογῶ,* quod verbum in Lysiae orationibus nusquam et apud scriptores posteriores rarissime invenitur, *κακῶς λέγω* § 5. 3. 14 bis. 17. 19 bis 20. *κατηγορία κακολογιῶν.* Eodem modo verbum inusitatum *συνουσιαστὰς* ex oratione ipsa § 5. 6. *ξυνεῖναι,* § 7 *συνόντι,* § 16 *συνουσίας* in titulum irrepsit. Verba *συνουσιαστὴς* et *κακολογία,* ab oratorum atticorum usu abhorrentia non recte a Buermanno afferuntur ad orationem a Lysia abjudicandam, cum titulos orationum neque Lysiam neque auctores ipsos scriptis superscripsisse constet inter omnes, sed grammaticos Alexandrinos, Pergamenosve bibliothecarum catalogos scribentes. Itaque duplici ratione titulus noster valde ab Alexandrinis discrepans ita declarari potest, ut aut oratio nostra Alexandrinis fuerit ignota, aut titulus ab Alexandrinis superscriptus postea sit corruptus et deperditus. Nisi dolum malum ejus, qui hanc orationem composuit, putamus, fortuito oratio in numerum Lysiacarum ita irrepsit, ut is, qui primus Lysiae orationibus attribuit, externis argumentis, fortasse magna antitheseon nube, induceretur, et grammatici falso de auctore judicantes

[33]) Buermann, a. a. O. p. 367. [34]) Franken, a. a. O. p. 59. [35]) Gleinigerus, a. a. O. p. 150. [36]) Meier, Proc. p. 481. [37]) Franken, a. a. O. p. 20.

ei attribuerent orationem, cujus nomini erat adscriptum. Simplex Lysiae elegantia multos ad imitationem excitavit, ut multi falsarii existerent, qui Lysiae suppositas orationes regibus Pergamenis aliisve venderent; vulgo autem homines, quid distarent aera lupinis, non animadverterunt [37]).

Exordio, quo causae dicendi afferuntur, et epilogo, quo sodalibus infidis orator valedicit, exceptis, oratio summatim dividitur in tres partes, quarum prima est invectio in sodales ob calumnias injectas § 3—8, altera transit ad nuntium § 8 *περὶ μὲν οὖν τοῦ λέγοντος,* tertia sociorum perfidiam tribus jam antea rebus gestis ostendit.

Opportunum dicendi tempus nactus orator dicit de iis rebus, de quibus jam diu verba facturus erat. Adsunt enim non modo ii, qui eum calumniis affecerunt *πάρεισι μεν,* sed etiam ii, coram quibus et accusare amicos perfidos et se purgare cupit. Sequuntur tum verba *καίτοι πολλῷ πλείων ἐστὶ σπουδὴ πρὸς τοὺς παρόντας,* quae sic intelligi non possunt. Quamvis Emperius [38]) ansam offensionis praebere verba neget, si quis ad alteros conversus alteros praesentes appellet, tamen cum utrique adsint, tam obtrectatores, quam amici, coram quibus nunc orator pronuntiaturus est, aut oratori dicendum est, se animo esse diverso in praesentes, aut desideratur additamentum, utra pars verbis significetur. Ex nexu sententiarum et subsequenti enuntiato *τοὺς μὲν τοῖς δὲ,* elucet eos auditores, coram quibus accusaturus est amicos perfidos orator, esse intelligendos. Marklandus scribam versiculum unum post *τοὺς παρόντας* omisisse putat, quo cetera explicari poterant, quem sequitur de Leutsch [39]), ratus enuntiatum et ad declarandum *ἐπιτήδειον καιρὸν* et quo loco orator rem suam eamque apud alios agere potuerit, ante *καίτοι* excidisse. Sed haec verba *ἐπιτήδειον καιρὸν* per enuntiatum *πάρεισι μὲν — πάρεισι δὲ* declarantur, cum ob praesentiam utrorumque opportunum tempus verba faciendi venisse putet orator. Bakius [40]) adjicit ad participium *παρόντας ἐμοῦ ἕνεκα* fortasse ratus alius collegii esse socios.

Alii ad sententiam exprimendam conjecturas fecerunt; sunt, qui participium *παρόντας* mutent, alius alio modo locum corrigendum censet. Gleinigeri conjectura, qui scribit *πρός τοὺς δικάζοντας,* quos eranistas, qui in judicio erant, putat, facillime refellitur, cum in oratione ipsa horum judicum nullum sit vestigium. Buermannus corruptelam non in participio esse ratus restituit pro *πολλῷ πλείων* litteris nonnullis mutatis *πολυπείρων* ut sententia verborum sit: diversus mihi est animus in praesentes. Sed primum *πολυπείρων,* est verbum, quod apud poëtas rarissime invenitur (hymn. Cer. 297), deinde notio longe est alia ac quae requiritur; *πολυπείρων* est multiplex, late diffusus, non diversus, quam significationem Buermannus restitutam vult. Frankenius [41]) legere vult *πρὸς τούτους,* ratus facile fieri potuisse, ut interpretamentum ad verbum *τούτους,* quod aliquam habet obscuritatem, cum sequens *τοὺς μὲν* non referri posset ad *ὧν ἐναντίον* sed ad verba remotiora *οἷς ἐπεγκαλῶ,* lector doctus adderet *παρόντας.* Quod interpretamentum in locum verbi *τούτους* postea est substitutum. Quae conjectura, quam probant Gleinigerus [42]), Stutzerus [43]), Hertleinius [44]), et sensus optime redditur et, quo modo corruptela in textum pervenerit, declaratur. Verba *πρὸς τούτους* dicta *δεικτικῶς* non tantam possunt habere obscuritatem, ut opus sit ad verba *τούτους* adjicere *τοὺς παρόντας* [45]). Alterum membrum post comparativum facillime suppletur. Verba, quae subsequuntur, *τοὺς μὲν* referuntur ad inimicos oratoris et declarant verba

---

[38]) opuscula ed. Schneidewin, Göttingae 1847 p. 65. [39]) Philolog. XXXIII p. 702 [40]) J. Bake, Scholica Hypomnemata Lugduni-Bat. 1839. vol. II. p. 229. [41]) Franken, a. a. p. O. 62. [42]) Gleiniger a. a. O. p. 159. [43]) Stutzer, a. a. O. p. 534. [44]) Hertlein, Konjecturen zu griech. Prosaikern. Lyceum zu Wertheim 1862. p. 12. [45]) Heldmann, emendationes Lysiacae. Lyceum Fridericianum. Kassel 1875.

καίτοι πολλῷ πλείων ἐστὶ σπουδὴ πρὸς τούτους, τοῖς δὲ ad amicos. Constat verbo *τούτους* oratorem appellare amicos. Horum praesentiam pluris aestimat quam calumniatorum perfidorum. Horum enim cum nihil intersit, utrum mali videantur necne, illis ostendere vult se nulla iis offensione illata priorem a sociis esse laesum. Quibus de calumniis quamquam non jucundum est agere, tamen fieri non potest, quin orator taceat, cum ii, quos pro amicis habuit, inimicissimos se praebeant.

Priusquam orator de amicorum perfidorum calumniisa git, eos vituperat, et, quomodo se gerant, sociis opprobria facit, praesertim cum ipse in unumqnemque amicissime se gesserit neque ullam iis causam dederit, cur calumniis afficiatur. Tum codicibus verba continentur § 3 *ἵνα μή τις ὑμῶν τάχα δὴ βοηθῶν οἷς ἐξημάρτηκε πρόφασιν πορίσηται τῆς ἁμαρτίας, εἰπάτω οὖν, τίς ὑμῶν ὑπ' ἐμοῦ κακῶς ἀκήκοεν ἢ πέπονθεν,* quae viros doctos multum vexaverunt. Sanatus est hic locus Cobeti, plerumque felicissimi conjectoris, emendatione ab omnibus fere viris doctis probata et a Westermanno in textum recepta: *εἴπατε τίς.* Scheibius[46]), qui codicum lectionem defendere studet, ex voce antecedenti *τις ὑμῶν* repetit *τις,* quod sit subjectum ad verbum *εἰπάτω,* quae tamen conjectura omni caret sensu. Nam quo modo inimicorum quisque dicere potest, quibus quisque calumniis ab oratore sit affectus? Quomodo corruptelam declaret Buermannus[47]), qui putat scribam dictionis forensis peritum mutavise *εἴπατε* in formam usitatam *εἰπάτω,* ratum verba ad certam actionem pertinere, nimis quaesitum mihi videtur. Praeterea non probanda est mutatio a Scheibio[48]) proposita § 3 *τάχα δὴ βοηθῶν τούτοις* (incusatis), *οἷς* (quibus rebus) *ἡμάρτηκε.* Verba tum haberent obscuritatem, cum *τούτοις* ad aliud referretur ac *οἷς.* Sed hoc loco nexus sententiarum est: ne quis vestrum forte succurrens quaerat excusationem eorum, quae peccavit.

Sequitur locus multis modis tentatus. Cod. X et G praebent lectionem *καίτοι οὕτως ἐνοχλεῖ, ὥστε περὶ πλείονος ἐποιήσατο δοκεῖν ἐμοῦ κήδεσθαι, καὶ μᾶλλον ἐμοῦ κατειπεῖν.* In antecedentibus verbis semper incusati sunt omnes perfidi socii; nunc transit oratio ad numerum singularem repente et hominem inducit, cujus antea mentio facta non est. Subjectum, de quo illud *κήδεσθαι ἐμοῦ* praedicatur, non est nominatum. Quis est igitur ille, de quo nunc agitur? Haeremus primum in singulari, qui numerus recte offensioni est viris doctis neque Franzii verbis[49]): „Ad unum inimicorum repente convertitur oratio, quae immutatio menti inflammatae oratoris optime convenit“ defendi potest, deinde, quod post *πλείονος* sequitur neque genitivus comparationis neque *ἤ.* Itaque alius aliud adhibuit genus loci sanandi.

Videmus ex conjecturis, quas enumerare lonjum est, viros doctos, nisi ex suis ingeniis — in tam desperata oratione major ingenio libertas concedi solet — locum corrigere conati sunt, duabus rationibus locum sanandum censuisse. Sunt, qui singularem probent ita, ut sermo sit aut de illo, qui calumnias ad oratoris cognatos detulit, aut de Diodoro,[50]) calumniatorum principe. Sed ad nuntium primum oratio transit per verba § 8 *περὶ μὲν οὖν τοῦ λέγοντος οὐδὲν ἂν περαίνοιτε πυνθανόμενοι* ita, ut antea ejus mentio facta esse non possit; deinde ad nuntium non quadrant verba *δοκεῖν ἐμοῦ κήδεσθαι,* cum revera ille benevolus oratoris rem non agere visus sit, sed gesserit cognatisque oratoris familiarium maledicta et convicia renuntiaverit. § 9 *χαριζόμενος.* Qui ita oratori consulit, molestus dici non potest. Neque nuntius neque Diodorus his verbis

[46]) Scheibe praef. ed. p. XXI. [47]) Buermann, a. a. O. p. 353. [48]) Scheibe, a. a. O. p. XXI. [49]) a. a. O. p. 255. [50]) Hölscher, a. a. O. p. 71.

significari potest. Ad Diodorum enim, unum ex amicis oratoris, qui familiaritatem simulantes a partibus Polyclis stabant, orator transgreditur in tertia parte orationis § 10. 14, neque ex oratione ipsa cognoscere possumus, num tantas in priore parte orationis partes egerit nomine ejus nunquam nominato, quantas in altera; deinde verbis aut de Diodoro aut de nuntio dictis est lacuna, et verba desunt, quibus aut Diodorus aut nuntius inducitur.

Alii verba *ἐνοχλεῖ, ἐποιήσατο, ἔλεγε* in pluralem ita mutanda censent, ut verba ad socios, in quos orator invehitur, referantur: *ἐνοχλεῖτε ἐποιήσασθε, ἐλέγετε.* Cui mutationi nihil obstat, praesertim cum nonnullis orationis locis sit probata § 3 *εἴπατε*, § 7 *ὑπερείδετε*, § 8 *ἐλέγετε*, § 16 *ἐλέγετε*, ubi codices praebent singularem *εἰπάτω, ὑπερεῖδε, ἔλεγε, ἔλεγε.* Nil igitur impedit, quominus verba in pluralem mutentur, ut oratio continuetur in opprobriis in amicos perfidos faciendis per verba *ἐνοχλεῖτε* et *ἐλέγετε.* Sed Buermanni conjectura, qua locum corruptissimum e suo ingenio sanare studet, non est probanda. Primum verba *ἐπιχειρεῖτε ἐνοχλεῖν* non quadrant ad nexum sententiarum, cum socii oratori turbas re vera fecerint, neque *ἐπιχειρεῖτε ἐνοχλεῖν* sed *ἐνοχλεῖτε* sit scribendum. Deinde verbum *τοιούτως*, non florentibus graecis literis, sed posterioribus temporibus est usitatum, quibus orationem esse scriptam Buermannus non satis demonstravit. Concedendum tamen Buermanno est verbum *καίτοι* esse offensioni, cum nostro loco enuntiatum per verbum *καίτοι* non antecedentibus opponatur, sed oratio in calumniis enarrandis porro tractetur. Quid sibi velit particula *καίτοι* non facile apparet? Ac verbum quidem *καίτοι* a librariis saepe scriptum esse pro *καί μοι* constat inter omnes [51]), velut X. 14, ubi *καίτοι* libris traditum a Marklando Turicensibus et Cobeto assentientibus mutatum est in *καί μοι ἀνάγνωθι τὸν νόμον.* Quare legendum hoc quoque loco censeo pro *καίτοι* — *καί μοι. καί μοι οὕτως ἐνοχλεῖτε* „ac mihi tantas facitis turbas“, qua facillima conjectura probata per adjectum dativum ad verbum *ἐνοχλεῖτε* et constructio usitata verbi servatur, et bene omnia cohaerent. In subsequentibus verbis maxime offendunt verba *περὶ πλείονος ποιεῖσθαι* — *δοκεῖν κήδεσθαι* — *κατειπεῖν*, quae nexui sententiarum oppugnant. Socii malevoli multa oratori maledixerunt non palam, sed absenti. Oratori igitur non consulunt, sed consulere videntur, cum criminationibus et maledictis sodalem cumulent. Quem ad sensum exprimendum verborum ordo ita mutandus est fortasse: *ὥστε περὶ πλείονος ἐποιήσασθε δοκεῖν ἐμοῦ κήδεσθαι ἢ κήδεσθαι, καὶ μᾶλλον ἐμοῦ κατείπετε.*

Sequuntur tum calumniae ipsae, quarum tamen partem modo sese esse commemoraturum affirmat orator. In proximis verbis affert causas, cur omnes amicorum criminationes enumerare sibi displiceat. Cum aegre ferens verba maledica percepta vereatur, ne per easdem calumnias repetitas apud socios — ex Marklandi et Kirchneri (*ἐλέγετε*) emendationibus *ὅ τι ἐλέγετε κατ' ἐμοῦ, ταὐτὰ λέξαιμι* pro *κατ' ἐμοῦ ταῦτα δόξαιμι*, quae verba sine interpunctione codex X praebet [52]) — eos omni culpa liberet, modo dicere eas vult, quas amici dixerunt in ludibrium ipsorum, non in oratoris contumeliam. Quod amici dicebant oratorem cum ipsis invitis habere consuetudinem et ipsis minime lubentibus Eleusina esse profectum, magnam perfidiam ostenderunt, cum palam pro amico haberent et absentem criminarentur. Socii debebant aut desinere maledicere oratori aut eo familiariter non uti, idque quidem palam amicitia renuntiata. Quod ne facerent, ob causas certas, fortasse ob divitias, veriti sunt. Atqui orator intelligere non potuit, cur familiaritatem suam aspernarentur, cur animus familiarium sibi esset infensus. Sequor Scheibii conjecturam in altera Lysiae editione expressam *καὶ μὴν οὐδὲν αὐτὸς ἐξεῦρον.* Orator enim amicis nec

[51]) Kirchner, a. a. O. p. 5. [52]) Lampros, Hermes, XI.

divitiis nec amicis nec fama nec ulla re inferior erat. Praebent codices tum lectionem: *καὶ ταῦτα δ', ὅτι πρὸς τοὺς τελευταίους ἔλεγεν, οὓς ᾤεσθε ἀπαγγελεῖν ἡμῖν, κἀνταῦθα* etc., quae verba corrupta, ut ceteras praeteream conjecturas, emendata sunt Sauppii et Cobeti conjecturis, quae in textum editionis a Cobeto curatae receptae sunt: *καὶ ταῦτα δ', ὅτε πρὸς τοὺς τελευταίους ἐλέγετε, οὐκ ᾤεσθε* pro *ὅτι ἔλεγεν οὕς*. Agitur hoc loco non de nuntio, qui oratoris cognatis rem detulit, ad quem Gleinigerus[53]) non recte codicum lectione servata verba refert, sed de amicis, qui oratorem calumnias et maledicta esse percepturum non sperabant. Verba *καὶ ταῦτα* sqq. cum antecedentibus verbis non stricte cohaerent, neque quidquam invenitur, ad quod pertineant. Verbum *τελευταίους*, quod aliquam habet obscuritatem, mutant Franzius in *ἐπιτηδείους*, Scheibius in *ἀναγκαίους*, fortasse opinantes apud cognatos oratorem calumniis esse affectum. Concedendum est Gleinigero verba esse obscura, et nexum sententiarum clariorem fieri puto, si cum Dobreo, quem sequitur Buermannus[54]), mutamus *τοὺς* in *τούτους*. Qua conjectura probata sensus efficitur hic: Jam antea me sermonibus sinistris insectati estis, de quibus tamen certior factus non sum; dicebatis cuivis potius, quam alicui, unde calumnias perciperem; postremo me apud hos criminati estis, sperantes, illos sermones ad me delaturos non esse. Idem sensus redditur Pertzii conjectura: *ὅτε πρὸς τούτους ἐλέγετε, οὓς ᾤεσθε ἀγγελεῖν ἡμῖν τελευταίους.* Socii modo iis calumnias dicebant, quos altum silentium obtenturos esse sperabant. Sed contra omnium opinionem exstitit nuntius. Interim huc illuc circumeuntes se ipsos socii querelis defatigabant de improbo eo, qui orationem habet, ita ut palam oratori amicitiam non renuntiarent, sed opprobrio iis facto dicere licitum esset, se jam egisse, ut removeretur, cum iis, quos rem esse delaturos spes esset, querelas aperuissent. Consuetudo igitur cum improbo habita non ipsis est culpae, sed oratori, qui omnibus artibus adhibitis removeri non potest. —

Transit res tum ad nuntium § 8 *περὶ μὲν οὖν τοῦ λέγοντος*, de quo ut de ceteris personis § 10. 12. 13. 14. 15. nec hoc nec alio loco certa mentio facta est. Quidam ex amicis et sociis, qui sermones audivit, ipse oratoris cognatos de amicorum perfidia certiores facit, qui oratori ipsi rem patefaciunt. Hoc modo certe res sese habet[55]). In oratione res haec breviter neque satis lucide dicta est. Verba enim § 9. *οὐ γὰρ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἐκεῖνος ἡμῖν ἀπήγγελλεν* contradicunt verbis, quae sequuntur § 9. *ἐκεῖνος μὲν γὰρ ἐμοὶ χαριζόμενος ἀπήγγειλε τοῖς ἐμοῖς ἀναγκαίοις* et verbis § 13 *ἔπειτα κέρδος ἦν αὐτῷ διαβάλλειν ἐμὲ πρὸς ὑμᾶς οὕτω προθύμως, ὥστε σπουδάσαι πρὸς τοὺς ἐμοὺς ἀναγκαίους πλάσασθαι ταῦτα;* ubi, quanta ei sit habenda fides, agitur. Cum nuntium et oratori et ejus cognatis aperuisse calumnias per se non verisimile sit neque in oratione dicatur, putare possumus oratorem per cognatos suos certiorem esse factum[56]). Hunc nuntium orator sociis denuntiaturum se esse negat, cum et amici ipsi, qui cum eo verba fecerint, jam eum cognoverint, neque orator cum illo ita sit acturus ut ille cum amicis perfidis. Orator enim non has benevolentiae gratias agere vult, cum nuntius non eodem animo rem patefecerit, quo amici ei dixerunt; socii studio laedendi moti sermones huic dixerunt, rem nuntius benevolus necessariis retulit. Ac ea quidem, quae nuntiata sunt, orator pro veris habet, cum praesentia ita concinant cum rebus antea gestis, ut illa his, haec illis satis firme comprobentur. Ac nuntiatis diffidens orator facile arguere potuit, quanta esset fides habenda. —

Incipit statim orator rem antea gestam et huic actioni praegressam narrare, quae quidem, ut ex oratione concludere possumus, est haec: Polycles quidam, qui non est ex oratoris amicis

[53]) a. a. O. p. 163. [54]) a. a. O. p. 357. [55]) Buermann, a. a O. p. 358. [56]) Stutzer, a. a. O. p. 530.

§ 12 *παρόντων τῶν διαιτητῶν ὀργιζόμενος ὁ Πολυκλῆς εἶπεν ὅτι καὶ τοῖς ἐμοῖς ἐπιτηδείοις ἀδικεῖν δοκοίην,* cui orator duodecim minas mutuas dederat, oratori equum morbo defessum oppigneravit. Qui cum morbo eum laborare animadverteret et equum adductum reducere vellet, veritus, ne ipso equum tenente moreretur, Diodoro et ceteris amicis perfidis suadentibus, qui dicebant Polyclem pecuniam nihilo minus esse soluturum, retinebat equum. Accidit id, quod metuerat. Equo mortuo Polycles pecuniam sese pignore sublato redditurum esse negavit. Simul subito amici perfidi actori adversantes a partibus Polyclis steterunt negantes oratorem jure pecuniam reposcere. Consilio eorum non satis perspecto arbitrabatur orator amicos philosophantes ingenii exercendi causa ex more philosophorum contradicere de re proposita. Postquam res ad arbitros est delata, cognovit accusator amicos contra se dixisse et egisse, ut de causis auditis, quas orator apud judices erat dicturus, certiorem facerent Polyclem. Quam quidem fraudem percepit orator, cum Polycles coram arbitris diceret amicos oratoris ipsos confessos esse causam oratoris esse injustam. —

Haec est causa apud judices acta. Res summas modo oratio strictim tangit brevibus enuntiationibus, iisque saepe nullis copulis inter se nexis § 10 ut *ἀνάγειν με βουλόμενον.* § 11 *καίτοιγε σφῶν γε αὐτῶν κατηγόρουν.* § 12. *οἱ δ' ἄρα οὐκ ἀντέλεγον ἀλλ' ἀντέπραττον. καὶ διὰ τοῦτο ἀντέπραττον. ἐδηλώθη γὰρ ταῦτα. παρόντων τῶν διαιτητῶν. ἆρά γε ταῦτα ξυμβαίνει τοῖς ἀπαγγελλομένοις; καὶ ταῦτα τί με δεῖ φανερώτερον ἐξελέγχειν ἔτι;* § 13. *οὐ γὰρ δὴ παρῆν τούτοις:* § 15. *μετὰ τοῦτο Αὐτοκράτης.* Verba prima § 10 sunt corrupta et deperdita; lacuna est — cujus jacturae culpa est in librario — post *τοῦ ἵππου,* qua excidit verbum unde pendeat accusativus *πράξαντά με.* Quam quidem lacunam alius alio modo supplere conatus est. Probabilis videtur conjectura Emperii, in orationibus Lysiae conjectoris felicissimi, *προσῆγε Ἡγέμαχος κάμνοντα τὸν ἵππον,* quod et subjectum desideratur et ex palaeographica ratione conjectura est facillima. Saepissime enim factum est, ut scribae docti et indocti pariter, quae bis scribenda essent, semel scriberent et a syllaba ad eandam syllabam vel vocabulum delapsi omitterent [57]). Ad veram lectionem propius accedimus, si cum Buermanno et Fritzschio hoc modo verba mutamus: *πρῶτον μὲν ἅπαντα δι' ὑμῶν πράξαντί μοι περὶ τῆς θέσεως τοῦ ἵππου προσῆγε Ἡγέμαχος κάμνοντα τὸν ἵππον, καὶ ἀνάγειν με βουλόμενον Διόδωρος οὑτοσὶ ἀποτρέπειν ἐπειρᾶτο.* Quod orator Hegemachum, Diodorum, § 13 Cleitodicum, § 14 Thrasymachum, § 15 Autocratem, Euryptolemum agentes nulla antea mentione facta inducit, offensioni esse non potest, cum oratio non sit forensis, sed habita sive habita fingatur in coetu amicorum de personis et rebus cognitis [58]) inter socios § 10 *περὶ τῆς θέσεως τοῦ ἵππου — περὶ τῶν δώδεκα μνῶν.* Amici quomodo causa cum Polycle acta impliciti sint, in oratione non dicitur. Ex verbis tamen § 12. *ὅτι καὶ τοῖς ἐμοῖς ἐπιτηδείοις ἀδικεῖν δοκοίην* videre possumus praeter Diodorum socios Polyclis consiliis favere. Sequuntur tum verba *καίτοιγε σφῶν γε αὐτῶν κατηγόρουν. εἰ γὰρ ἃ μετὰ τούτων ἀδικουμένῳ μοι μηδὲν ἦν δίκαιον εἰπεῖν, ἤ που καλῶς συνέπραττον.* Quae nisi mutata intelligi non possunt. Dobreus scribit *σφῶν γε* pro *ἐφ' ὧν γε,* quae mutatio a Scheibio, Cobeto, Turicensibus probata non rejicienda est propter particulae *γε* repetitionem, quae hic illic apud scriptores atticos occurrit [59]) § 3 *πρῶτον μὲν οὖν — εἰπάτω οὖν.* Buermannus haec verba § 11. *καίτοιγε σφῶν γε αὐτῶν κατηγόρουν. εἰ γὰρ ἃ μετὰ τούτων ἀδικουμένῳ μοι μηδὲν ἦν δίκαιον εἰπεῖν, ἤ που καλῶς συνέπραττον* pro glossemate lectoris docti habet, qui putabat

[57]) Sauppe, ep. crit. p. 29. [58]) Bake, Schol., Hypomn. II. p. 233. [59]) Foertsch, commentatio crit. p. 8.

non satis perspici ex oratione ipsa, quomodo socii de causis oratoris, quas apud judices prolaturus erat, facti sint certiores. Sed quomodo verba, quae nexum sententiarum non interrumpunt, sanare studuerit Buermannus, probandum mihi non videtur. Quid sibi velit *κατηγόρουν αὐτῶν* ‚eos accusabam', ne Buermanni interpretatione quidem: ‚natürlich als fingierte Gegenpartei' intelligi potest. Accusatione amicorum non opus est. Amicis enim oratori objicientibus injuriam orator se defendendi causa dicebat, cur sibi ratio agendi videretur recta. Itaque amici ex oratore ipso de re disputantes cognoscebant argumenta, quibus ad judices erat usurus. Corrigendum hunc locum ita censeo ut nexus sententiarum sit hic: Amici, quomodo se in oratorem gesserint, ostendunt perfidiam et accusant se ipsos. Nam cum orator sociis suadentibus detrimentum acciperet privatus duodecim minis neque quidquam justi ad judices dicere posset, socii oratorem non adjuvare potuerunt eo, quo amicis par erat, auxilio. Qui requiritur sensus, restituitur verbis traditis non valde mutatis et hoc modo lectis: *εἰ γὰρ ἄρα παρὰ τούτων ἀδικουμένῳ μοι μηδὲν ἦν δίκαιον εἰπεῖν, ἦ που καλῶς συνέπραττον,* quae verba per ironiam dicta sunt *καλῶς* i. e. *κακῶς*. Amici perfidi non modo oratorem calumniis afficiebant, sed etiam agitabant — codicis lectione *ἀντέπραττον* servata neque cum Emperio in *ἀντέλεγον* mutata — ut Polycles de causis oratoris certior fieret. —

Quae omnia coram diaetetis patefacta sunt, optime consentiunt cum nuntiatis. Accedit, quod nuntius detulit amicos esse dissuasuros omnibus rem apud judices acturis nonnullosque ad causam defendendam paratos jam prohibuisse, quominus agerent. Quod quidem verum esse ostendit id, quod oratori responsum est a Cleitodico. Qui rogatus ab oratore, ut apud judices epilogum diceret, hoc sese facturum esse negavit. Quam rem, cum non adesset eo tempore, quo ea acta erant, modo a sodalibus comperire poterat. Dubitari potest, quem significet *ἤδη πότ' ἐκεῖνος*. Optime haec verba referri possunt ad nuntium. Verba sic intellecta optime consentiunt cum § 9. *καὶ ταῦτα εἰ μὲν ἠπίστουν, ἐξελέγχειν ἂν ἐζήτουν* et sequentibus verbis § 13 *ἔπειτα κέρδος ἦν αὐτῷ διαβάλλειν ἐμὲ πρὸς ὑμᾶς οὕτω προθύμως, ὥστε σπουδάσαι πρὸς τοὺς ἐμοὺς ἀναγκαίους πλάσασθαι ταῦτα;* quanta nuntius fide et veritate nuntiaverit, ostendere conatur orator per verba § 12 *ἆρά γε ταῦτα ξυμβαίνει τοῖς ἀπαγγελλομένοις;* et ea, quae sequuntur. Sermones a nuntio esse inventos non est, cur credat is, qui orationem habet. Scheibii conjecturam *ἔπειτα* pro *ἐπεὶ*, quod verbum libri exhibent, collationes Lamprosii [60]) et Schoelli [61]) confirmant. Fortasse excidit *α* post duplicem accentum, quorum alter ex littera *τ* depravari potuit [62]). *κέρδος ἦν αὐτῷ διαβάλλειν ἐμὲ πρὸς ὑμᾶς* carent omni sensu. Verbum *αὐτῷ* est referendum ad nuntium. Qui delator benevolus § 9. *ἐμοὶ χαριζόμενος* oratoris cognatis calumnias aperuit neque oratorem apud socios neque per cognatos socios apud oratorem, quae res utilitatem ei ferre non poterat, criminatus est. Conjectura Kirchneri [63]) *ὑμᾶς πρὸς ἐμέ* sive *πρὸς ἐμέ ὑμᾶς*, quam probant Gleinigerus et Buermannus, sanatus est locus.

Cognovit orator tum demum jam dudum amicos criminandi *κακῶσαι*, qua voce continetur et *κακῶς ποιεῖν* § 10. 11. 12. et *κακῶς λέγειν* § 14. 15, quaesivisse occasiones e duabus calumniis, quae inducuntur per verba *γινώσκω δὲ νῦν ἤδη*. Jam prius socii malevoli dixerunt Thrasymachum maledicere ipsis oratoris causa. Codices hanc exhibent lectionem § 14. *ἡνίκα Θρασύμαχον ὑμᾶς ἐφάσκετε κακῶς λέγειν δι' ἐμέ. καὶ ἐγὼ μὲν ἠρώτων αὐτὸν εἰ δὶ ἐμὲ κακῶς λέγοι Διόδωρον,* quae verba deperdita sunt. Verbis ita lectis deest sententia Diodorum primum ex omnibus

[60]) Hermes, X. a. a. O. [61]) Hermes, XI. a. a. O. [62]) Fritzsche, a. a. O. [63]) Kirchner, a a O. p. 18.

sociis a Thrasymacho calumniis esse affectum, quam Gleinigerus hoc modo exprimit: *καὶ πρῶτον μὲν Διόδωρος ἔλεγεν ὑπὸ Θρασυμάχου κακολογεῖσθαι.* Orator sociis affirmantibus se a Thrasymacho laedi et violari ex Thrasymacho non quaerere potuit, num sua causa malediceret Diodoro. Examine vero instituto et hanc calumniam talsam esse apparuit et alteram criminationem, quae incipitur a verbo § 15. *μετὰ τοῦτο.* Non dicitur hoc loco ut priore calumniam esse factam *δι' ἐμὲ,* oratoris causa, sed modo *ἐμοῦ παρόντος,* oratore praesente, quod nihil habet ponderis. Concludere tamen possumus ex antecedentibus et subsequenti *ἐβάδιζε μετ' ἐμοῦ* in hac quoque criminatione oratorem causam esse, cur Euryptolemus a Thrasymacho injuriis violetur. Gleinigeri conjecturam, qui post *ἀκούειν ὑπ' αὐτοῦ* inserit *αἰτοῦντος* sive *δεομένου ἐμοῦ* supervacaneam putat Buermannus.

Hisce duobus maledictis orator demonstrare conatur socios jam diu fraudes oratoris accusandi esse machinatos. Sed cum antea causis iis opus esse videatur, nunc oratorem aperte lacessunt. Oratorem jam dudum perspicere oportuit futurum esse, ut a sociis calumniis afficeretur, cum sociorum alter alteri oratore praesente malediceret. Sequuntur tum verba § 17 *ἔπειτα καὶ περὶ Πολυκλέους, ᾧ νυνὶ βοηθεῖτε, πάντ' εἴρηκα πρὸς ὑμᾶς,* quae nexum sententiarum manifesto interrumpunt. Recte igitur ea esse delenda Buermannus censet et, quomodo in textum recepta sint, optime declarat. Lector doctus, qui recapitulari verbis § 16 putabat § 14. 15 neque ea, quae § 10. 11. 12 continentur, repetita esse videbat, haec verba *ἔπειτα καὶ περὶ Πολυκλέους, ᾧ νυνὶ βοηθεῖτε, πάντ' εἴρηκα πρὸς ὑμᾶς,* in codicis marginem scripsit, unde in textum ipsum, sed in locum falsum intraverunt.

Quibus verbis deletis orator pergit causam afferre, cur amicorum calumnias non vitaverit — ante *ἐφυλαττόμην* est inserendum *οὐκ,* quod libri omiserunt. — Cum omnes fere socii ipsis apud oratorem maledicerent, orator sese esse liberum putabat criminationibus.

In conclusione orationum Lysias rem summam breviter complectitur. Contra in nostra oratione epilogo, qui magnis vitiis deformatus non est, sociis orator amicitiam renuntiat et ex societate sua sponte discedit, ex qua nullum fructum capit; discedendi fructum certe capiet orator hunc, ut sociorum, qui semper unum ex familiaribus aggrediuntur, calumniis nullis laedatur. Si orator e societate discesserit, alius et rursus alius calumniis afficietur, et superstiti non nisi maledicta in se ipsum rejicienda manebunt. Sociis mos erat iis, quibus familiariter utebantur, non iis, quibuscum consuetudinem non habebant, maledicendi.

Hoc fere est argumentum orationis octavae. Ad tam exile argumentum pertractandum Lysiam aut bonum oratorem stilum venalem habuisse vix credi potest.[64])

Ac multis locis, quos affert Gleinigerus [65]), ut ostendat orationem a Lysia esse compositam, cum multa insint ceteris orationibus similia, nemini persuadere poterit; nam hisce exemplis allatis aut Lysiam aut quemvis alium orationis auctorem esse demonstrari potest [66]). Omnia, quae oppugnant Lysiacae dictioni, excerptori attribuit ita, ut dicat orationem, qualis nunc nobis tradita sit, a Lysia scriptam non esse. sed breviarium orationis a Lysia scriptae. Sed per hanc alteram recensionem difficultate in oratione dijudicanda evitata, non sublata [67]) id quidem conceditur, scriptum, quale traditum sit, ab auctore, cujus nomini sit attributum, compositum non esse. Deinde excerptorem verba exempli multis fere locis verbo tenus sequi et pauca modo dictionis

---

[64]) Franken, a. a. O p. 61. [65]) Gleiniger, a a. O. p. 170. 171. 172. 175. 176. [66]) Sauppe, Gött. Gel. Anz. 1864 p. 828 [67]) Willamovitz-Moellendorf, Hermes IX. p. 336 n. 1.

suae aetatis inserere velut XI. § 1 συνοίδασι pro συνίσασι § 9 καὶ ταῦτα ostendit oratio undecima comparata cum antecedenti. Contra in oratione nostra permulta inveniuntur, quae a Lysiae sermone dicendi aliena sunt et ea ad orationem a Lysia abjudicandam plus valent quam similia ad orationem Lysiae attribuendam.

Transeamus nunc ad singula. Hanc orationem composuisse Lysiam Benselerus[68]), quem sequitur Blassius, negat propter hiatum consulto evitatum. Constat enim inter omnes viros doctos oratores, qui ante Isocratem floruerint, hiatum evitandum non curasse, neque in Lysiae orationibus ullum hujus studii vestigium reperiri exemplis multis facile probari potest. In nostra autem oratione contendit Benselerus consulto esse evitatum vocalium concursum et verba ita conjuncta, ut hiatus non existeret. Quamvis in oratione octava rarior sit hiatus, tamen secuti codicem X a Scheibio expressum concursus vocalium videmus. § 1. δὲ ὧν. § 5. δὲ ὑβρίζειν. § 6. δὲ αἰσχρὸν. οὐδὲ ἀπειπεῖν. § 9. καὶ ἐμοὶ. § 10. τὸ ἀργύριον. § 11. σφῶν γε αὐτῶν (Dobreus). καὶ ἐγὼ. § 14. καὶ ἐγὼ. § 15. δὲ εἶναι. οὔτε ἀκοῦσαι. οὔτε ἀπαγγεῖλαι. καὶ οὐ. § 16. δὲ ἐπειδὴ quorum multos Cobetus secutus aures et naturam non hebetem et longo legendi usu subactam[69]) crasi aut elisione removet. Ac id quidem est Cobeto concedendum, facile fieri potuisse, ut crasi aut elisione in his locis hiatus levior evitaretur, si orator voluisset. Sed cum Lysias hiatum non evitaverit, ut supra dictum est, neque in crasi neque in elisione constantiam et regulam apud eum deprehendimus. κἀγὼ. I. 13 bis. III. 11. XXIV. 5. XXV. 7. καὶ ἐγὼ I. 12. III. 5. IV. 9. VIII. 11. 14. XII. 17. XIII. 90. κἀκεῖνος I. 19. 25. 42. VIII. 3. 15. XI. 12. XIV. 26. XXIV. 20. XXVI. 9. 13. 15. καὶ ἐκεῖνος I. 4. XIII. 27. II. 2. XIX. 34. XXI. 24. τἀργύριον IV. 9. XVII. 2. τὸ ἀργύριον III. 25. VIII. 10. IX. 6. X. 18. XXIV. 8. ταὐτὰ VIII. 4 bis 9. X. 20. XIX. 36. XXVII. 9. τὰ αὐτὰ VI. 15. 38. Hac in re discernere difficillimum est. Nam secuti codicem eumque optimum traditi sumus librariorum temeritati, cum codicum scriptores hoc non animadvertisse constet inter omnes. Lysiae codices vitiis deformati hac in re nullam habent auctoritatem. Difficillime tollitur aut removetur hiatus in his locis. § 1. 14. περὶ ὧν. § 3. εἰπάτω οὖν. § 4. καίτοι οὕτως. περὶ ἐμαυτοῦ. ὅ τι ἐλέγετε. § 5. οἰόμενοι ἐμὲ. § 7. ὑμέτερα ἀσφαλῶς ἔχοντα. § 8. φέσθε ἀπαγγελεῖν. § 9. ποιήσαιμι αὐτὸν. ταῦτα εἰ. § 10. οὑτοσὶ ἀποτρέπειν (Cobet). τοῦ ἵππου. με εἴη. § 11. ἆρα οὐχ. § 12. τοῦτο ἀντέπραττον. § 15. τοῦτο Αὐτοκράτης. Θρασυμάχῳ ἔλεγεν. πώποτε ἔφασκεν. § 16. ἐπειδὴ ἐκλελοίπασιν. λείπετε ἤδη οὐδέν. § 17. ταῦτα οὐχ. τι ἔπαθον. περὶ ἀλλήλων. § 19. ὁ εἷς. βέλτιστα ἐρεῖτε.

Accedit ad haec exempla Reiskii emendatio εὖνοι ὄντες pro εὔνους ὄντες, quod libri exhibent, quam emendationem Cobetus, vir attici sermonis peritissimus, probat. Cobetus enim participium εὐνοοῦντες et κακονοοῦντες constanti usui omnium attice loquentium repugnare dicit[70]) eamque ob causam pro κακονοοῦντες XXIX. 10, quam in orationem scribarum socordia irrepsit, restituit κακόνοι ὄντες et εὐνοοῦντες XIII. 13, quam lectionem libri exhibent, sine cunctatione mutat in εὖνοι ὄντες. Opponuntur inter se εὔνουν εἶναι et κακόνουν εἶναι, non κακονοεῖν et κακὰ νοεῖν sive εὐνοεῖν. Lysiam adamasse adjectivum cum verbo εἶναι conjunctum multis ex locis elucet, quos affert Kirchnerus[71]) XIII. 1. 10. XVIII. 8. XX. 1. 17. 8. 9. XII. 49. 59. 65. 93. XIII. 93. 10. XIV. 10. XVI. 3. XVIII. 6. 11. 26. XX. 2. 27. XXXI. 18. XVIII. 8. VII. 28. XXV. 7. XXIX. 10. XIII. 13. Cum constet inter omnes Lysia neminem magis attice

---

[68]) Benseler, a. a. O. p. 183. [69]) Cobet, ed. Lys. orat. Amstelodami 1863. praef. p. V. [70]) C. G. Cobet, oratio de arte interpretandi Lugduni-Bat. 1858. p. 552. [71]) Kirchner, a. a. O. p. 20.

locutum esse, Scheibius [72]), qui auctore Benselero [73]) defendit *εὐνοοῦντες*, non recte comparat ad hunc locum Sophocl. Ajax 689 *εὐνοεῖν δ' ὑμῖν ἅμα* et Aristoph. Nub. 1411. *οὐ κἀμέ σοι δίκαιόν ἐστιν εὐνοοῦνθ' ὁμοίως τύπτειν* et Xenoph. Cyrop. VIII. 2. 1, cum poëtae huc referendi non sint, et Xenophon vero et attico sermone non utatur. Sed verbo *εὐνοεῖν* rarissime apud Atticos usurpato vix declarari potest, quomodo factum sit, ut participium *εὐνοοῦντες* servetur. Propter similitudinem verborum facile fieri potuit, ut confunderetur *εὐνοοῦντες* verbis *εὖνοι ὄντες*. Rectum igitur est id, quod Cobetus cognovit; ejusque conjectura esset probanda, si oratio esset Lysiaca. Loci, quos affert Blassius, qui doceant verba esse confusa et contorta ad vocalium concursum evitandum § 1 *περὶ ὧν εἰπεῖν ἐβουλόμην πάλαι* pro usitato verborum ordine *περὶ ὧν πάλαι ἐβουλόμην εἰπεῖν* et § 12. *τί με δεῖ φανερώτερον ἐξελέγχειν ἔτι* pro *ἔτι φανερώτερον* non sufficiunt ad sententiam probandam. Praeter illos locos verborum structura offensioni est § 16. *τοιαύτας προφάσεις προφασιζόμενοι τότε μὲν ἐκ τῆς ἐμῆς καὶ Θρασυμάχου συνουσίας ἐστὲ φανεροί.* § 9. *καὶ ἐμοὶ σημεῖα ταῦτα μὲν ἐκείνων ἐστίν, ἐκεῖνα δὲ τούτων ἱκανά.* § 14. *πολλοῦ γὰρ δεῖν ἔφη δὶ ὁντινοῦν εἰρηκέναι Διόδωρον κακῶς.* § 2. *τοῖς δὲ βουλοίμην ἂν δόξαι μηδὲν ἀδικῶν τούτους ὑπὸ τούτων ἀδικεῖσθαι πρότερον.* Cur verborum ordo sit mutatus, difficile est dicere; fortasse rhetor industria id egit, ut ictus et ars quaedam rhetorica existeret (Fritzsche).

Inveniuntur majora argumenta, quae ostendant, orationem Lysiae falso esse tributam. Tenuis est Lysias verbis et brevis [74]). Quam brevitatem saepe est assecutus antithesibus [75]), quibus in fere omnibus orationibus libenter utitur, sed modum ita tenet, ut oratio, quam videmus antithesibus coacervatam et cumulatam suspicionis indicium jure praebeat. Eroticus, qui opponit amantem non amanti, has figuras jure praebet multas, et Epitaphius, qui ab omnibus viris doctis a Lysia abjudicatus est. Simplex Lysiae elegantia rhetores ita excitavit, ut hoc studio perspecto non modo imitarentur sed aemularent. Orationem octavam hoc antitheseon genere magis quam ceteras orationes abundare neque quisquam negabit, cum nullum fere sit enuntiatum, cui antithesis desit. § 1. *πάρεισι μὲν — πάρεισι δέ. τοὺς μὲν γὰρ — τοῖς δὲ βουλοίμην.* § 2. *ἀνιαρὸν μὲν — ἀδύνατον δέ. τοὺς δοκοῦντας εἶναι φίλους — ἀδικοῦντας.* § 3. *ἀκήκοεν — πέπονθεν. τὰ μὲν λέγειν — τὰ δὲ ποιεῖν.* § 4. *πρὸς τούτους ἡμᾶς — οὓς πρὸς ἡμᾶς αὐτούς.* § 5. *οἴεσθε μὲν — ἀποφαίνετε δέ. λάθρᾳ μὲν — φανερῶς δέ.* § 6. *ἢ μὴ κακῶς λέγειν — ἢ μὴ ξυνεῖναι. αἰσχρὸν ἡγεῖσθε — πῶς αἰσχρὸν ἦν.* § 7. *οὔτε γὰρ ὑμᾶς σοφωτάτους — ἐμαυτὸν δ' ἀμαθέστατον. οὐδὲ πολυφίλους ὑμᾶς — ἐμαυτὸν δ' ἔρημον φίλων. ὑμᾶς μὲν πλουτοῦντας* — ex Scheibii conjectura — *ἐμὲ δὲ πενόμενον. οὐδ' αὖ ὑμᾶς μὲν ὑπερευδοκιμοῦντας — ἐμαυτὸν δὲ διαβεβλημένον. τὰ μὲν ἐμὰ πράγματα κινδυνεύοντα — τὰ δ' ὑμέτερα ἀσφαλῶς ἔχοντα.* § 9. *ἐκεῖνος μὲν — ὑμεῖς δέ. ἐμοὶ χαριζόμενος — ὑμεῖς δὲ βλάπτειν ἐμὲ βουλόμενοι. ταῦτα μὲν ἐκείνων — ἐκεῖνα δὲ τούτων.* § 11. *ἐγὼ μὲν — οἱ δέ. οὐκ ἀντέλεγον — ἀλλ' ἀντέπραττον.* § 13. *πρὸς ὑμᾶς — πρὸς τοὺς ἐμοὺς ἀναγκαίους.* § 14. *ἐγὼ μὲν — ὁ δέ.* § 15. *οὔτε ἀκοῦσαι — οὔτε ἀπαγγεῖλαι — οὐδὲ διειλέχθαι.* § 16. *τότε μὲν — νῦν δέ.* § 18. *ἀντὶ μὲν τοῦ λέγειν — ἀντὶ δὲ τοῦ βοηθεῖν.* § 20. *τοὺς μὲν γὰρ χρωμένους — τῶν δὲ μὴ χρωμένων.* Lysiam ante anarchiam longe aliam coluisse eloquentiam cum in Sicilia et Italia disceret *τὸν ἥττω λόγον κρείττω ποιεῖν* et sophistarum castra sequeretur, per se probabile est. Sed Lysiam antitheses ita adamasse juvenem, ut vix unum enuntiatum ea careat, vix credi potest.

---

[72]) Scheibius, ed. praef. p. XXII. [73]) Benseler, a. a. O. p. 183. [74]) Hölscher, a. a. O. p. 32. [75]) Phot. cod. 262. *ἴδίωμα δὲ Λυσίου καὶ τὸ τὰς ἀντιθέσεις προάγειν.*

Eodem modo offendunt multae enuntiationes interrogativae, quibus oratio est exornata, § 3. τί δῆτά με — διεβάλλετε; § 6. εἰ δὲ αἰσχρὸν — ἡγεῖσθε; § 7. πόθεν ἂν — συνόντι; § 8. πῶς γὰρ — λόγον; § 12. ἆρά γε — ἀπαγγελλομένοις; § 16. κατὰ τί — οὐκ ἐφυλαττόμην; § 18. πότερον — μαρτυρήσοντας; § 19. ἀλλ' ὡς — ἐμοῦ;

Orator, qui sua, non amicorum causa orationem habet, et pronominis singulari et plurali utitur, ubi de se ipso loquitur. § 1. μοι. § 4. ἡμᾶς. § 7. αὐτὸς. § 8. ἡμῖν. § 9. ἡμῖν. § 19. ἐγώ, quamvis Lysiae mos sit nunquam ἡμεῖς utendi, ubi unam inducit personam loquentem[76]). Loci III. 15. 25. 28. XII. 81. 100. XIX. 2. 22. XXIV. 22 a nostris locis alienissimi non comparari possunt cum nostris, cum illis res agatur de personis pluribus.

Cur in nostra oratione vocativi desint, quibus orator adloquitur et amicos et inimicos, dicere difficile est. Desiderantur maxime allocutiones § 3. 10. 12. 13. 18, quo elatior ruat oratio; § 3. εἴπατε οὖν. § 10. ἅπαντα δι' ὑμῶν πράξαντα § 10 ἀντίδικος μετὰ τούτων. § 13. ἔπειτα κέρδος ἦν αὐτῷ, socios perfidos, in quos invebitur, orator appellat; § 12. καὶ ταῦτα τί με δεῖ φανερώτερον ἐξελέγχειν. ἔτι ad amicos versus dictum est; § 18. ὑμῖν e societate decedens omnibus sociis renuntiat amicitiam. Cujus lacunae causam et codicem vitiis et lacunis deformatum et rhetorem eumque non optimum puto, ad quem alia ducunt argumenta.

Inveniuntur enim in oratione cogitationes, ut ita dicam, putidae, quas neque Lysiam neque alium oratorem scripsisse verisimile est. § 4. καὶ γὰρ ἀκούων ἠχθόμην, οὐδ' ἂν ὑμῖν ἐπικαλῶν, ὅ τι ἐλέγετε κατ' ἐμοῦ, ταὐτὰ λέξαιμι· καὶ γὰρ ἂν ἀπολύοιμι τῆς αἰτίας ὑμᾶς, εἴπερ ὑμῖν ταὐτὰ λέγοιμι περὶ ἐμαυτοῦ. Orator calumnias amicorum, quas in ipsum jecerunt, dicturus non est; culpa socios liberaret, si ea verba repeteret; quasi qui alienas calumnias narret, flagitium committat, et qui aliorum maledicta reprehendat, eandem culpam habeat atque is, qui in aliquem injecerit[77]). Ejusmodi enuntiatum jejunum et ineptum invenitur § 8. πρῶτον μὲν γὰρ εἰδότες ἐρήσεσθε τὸν εἰπόντα μοι· πῶς γὰρ οὐκ ἴστε πρὸς ὃν ἐλέγετε τὸν λόγον; ubi orator sociis delatorem se esse nominaturum negat, quod jam cognoverint, quibuscum verba fecerint. Qui locus non excusari potest, quasi per ironiam ita dictus, ut apud plures oratorem calumniati scire non potuerint, quibus calumnias aperuerint[78]). Quas in nugas modo is incidere potest, qui per longum tempus consuetudine sophistarum usus est; eodem ducunt verba § 11. φιλοσοφοῦντας, § 8. σόφισμα, § 11. ἀντιλέγειν τὸν ἐναντίον λόγον.

Repetitio ejusdem verbi in oratione est molestissima. Verbum λέγειν et composita oculis nostris occurrunt triginta quinque locis, alia dicendi verba duodeviginti locis: quae tamen repetitio difficile evitari poterat, cum res de calumniis in oratorem injectis ageretur. § 4. ἔλεγε, ἐλέγετε, λέξαιμι, λέγοιμι, λέξω. λέξαιμι est conjectura Marklandi et Emperii[79]) pro verbo δόξαιμι, quod codices praebent. Sed haec forma λέξαιμι, qua sensus loci optime redditur, est aliena a Lysiae et Atticorum sermone dicendi. Lysias enim in omnibus orationibus verbi λέγειν modo usurpat praesens et imperfectum et futurum eorumque modos ita, ut hae formae trecentis paene locis, sed aoristus εἶπον ejusque modi centum fere quinquaginta locis inveniantur[80]). Itaque recte Cobetus assentiente Rauchensteinio[81]) fortasse hac dicendi Lysiae consuetudine cognita mutaret conjecturam Marklandi ἂν λέξαιμι in αὖ διέξειμι, si oratio esset Lysiae. — § 13. ἐκλέγειν, quod verbum codices praebent, in ἐπιλέγειν = ἐπίλογον λέγειν „epilogum dicere", mutavit Emperius[82]).

[76]) Frohberger, z. or. XII. 100. XXX. 84. [77]) Franken, a. a. O. p. 60. [78]) Kayser, Philologus XXV. p. 327. [79]) Emperius, observat. p. 18. [80]) Kirchner, a. a. O. p. 21. [81]) J. J. 91, p. 604. [82]) a. a. O. p. 21.

Quam conjecturam in recentiorum editionum textum receptam recte in dubium vocant Bakius, Pertzius, Fritzschius; *ἐπιλέγειν* absolute dictum in hac notione nusquam apud oratores deprehenditur; *τὰ ἐπιλεγόμενα* modo sic usurpari videtur ab Aristotele.

Accedit ad haec exempla ejusdem locutionis et verbi repetitio haud multis verbis interpositis. *πρῶτον μὲν* § 3. 8. 10. 20 sine respondente *εἶτα* sive *ἔπειτα δὲ; τὸ τελευταῖον* § 5. 19. *ὑπερείδετε* § 7, *ὑπερεῖδε* § 14; § 15. *μέμφεσθαι αὐτῷ,* § 1 *μέμψασθαι τοῖς ἀδικοῦσιν ἐμέ. ἀπήγγειλεν* § 9. 12; *ἀπήγγελλεν* § 9; *ἀπαγγέλλοντα* § 15, *ἀπαγγεῖλαι* § 15; § 3. *κακῶς τὰ μὲν λέγειν τὰ δὲ ποιεῖν,* § 19 *κακῶς λέγειν καὶ ποιεῖν;* § 3. *δεηθεὶς οὐκ ἔτυχεν,* § 13 *δεηθεὶς ἐπιλέγειν οὐκ ἔτυχον; καὶ ταῦτα* § 3. 5. 6. 8. 9. 12. 14; *ἀντέπραττον* 12 bis; *ξυμβαίνει* § 9. 12; *ἐκεῖνος, ἐκεῖνος ἐκεῖνον, ἐκεῖνος ἐκεῖνον* § 9; verba *ἐκεῖνος* et *κἀκεῖνος* haud multis verbis interpositis § 15 non eandem personam (*ἐκεῖνος* Thrasymachum, *κἀκεῖνος* Menophilum) significant; *ταῦτα* septendecim, *καὶ* triginta sex, *γὰρ* viginti quattuor locis orationis inveniuntur[83]. *μὲν γὰρ* 1. 8. 9 20; *μὲν οὖν* quinquies legitur. —

Inanis est copia verborum et, ut ita dicam, loquax quaedam verbositas, qua eaedem cogitationes aliis modo verbis repetuntur, invenitur in oratione. § 4. *ἃ δ' ἐλέγετε — ὑμῖν ἐπικαλῶν, ὅτι ἐλέγετε κατ' ἐμοῦ.* Sensus, qui exprimitur per § 2 *μηδὲν ἀδικῶν,* § 3 *οἷς ἐξημάρτηκε — δεηθεὶς* recipitur per verba *πρότερον — ἁμαρτίας — κἀκεῖνος ἐπήγγειλε,* qui loci longe alieni sunt a Lysiae sermone dicendi ad majorem sententiae emphasin conciliandam, XIII. 19. *ἐβούλοντο οὖν ἄκοντα δοκεῖν αὐτὸν καὶ μὴ ἑκόντα μηνύειν.* XXIV. 4. *καὶ γὰρ τῷ σώματι δύνασθαι καὶ οὐκ εἶναι τῶν ἀδυνάτων.* XIII. 22. *πῶς οὐκ ἂν ἠνάγκασεν ἡ βουλὴ εἰπεῖν τὰ ὀνόματα Θεόκριτον καὶ μὴ ἀνώνυμον τὴν μήνυσιν ποιήσασθαι,* ubi eadem res et affirmative et negative profertur. —

Hölschero[84]) offensioni est verbum *ἐπεγκαλῶ* pro *ἐγκαλῶ,* quod verbum probat Scheibius[85]), cum Lysias simplicia verba eligat. Lysiam simplicium verborum amantem esse — id quod jam Reiskius cognovit — concedit Geversius, sed hoc ita intellectum vult, ut, cum per sententiam utrumque liceat, praeferat verbum simplex, sed nexu sententiarum postulante non verbis cum duabus praepositionibus conjunctis abstineat. Hoc Geversio est concedendum, cum Lysiae codices praebeant XIII. 25. *συνεκπλευσεῖσθαι; συνεκπλεῖν* XIII. 26 bis, 27; *συνεξέδωκε* XIX. 59; *ἐπεξέρχεσθαι, ἐπεξιέναι,* quae verba „judicio persequi"[86]) saepe in attico foro adhibentur X. 2. 31. XXIII. 14. XXXI. 18. XXVII. 15; *ἐπανάγνωθι* X. 18, quod multis et viris doctis assentientibus a P. R. Müllero mutatum est in *ἔτι ἀνάγνωθι;* XXV. 9 *συγκατῆλθον. προσαπολωλέναι* XII. 64, *συναπώλλυντο* XII. 88, *προσενθυμηθῶσι* XXVI. 13. non in bicompositis numeranda sunt et *περικαταρρέοντα* XXX. 22 et *ἀποδιοπομπεῖσθαι* VI. 53 in orationibus inveniuntur, quas Harpocratio a Lysia abjudicat. Sed nostro loco nexu sententiarum bicompositum non flagitante *ἐπεγκαλῶ* dicitur pro *ἐγκαλῶ* praepositionis *ἐπὶ* notione plane deleta. Verbum *ἐπεγκαλῶ* non significat „Vorwürfe noch dazu machen" ut Lysiae temporibus, sed usitatum est verbi simplicis *ἐγκαλῶ* notionem habens, „queri de vel cum aliquo". Quod tamen Geversius negat *ἐγκαλῶ* accusativo carere posse comparato loco III. 19. *οὐδέν μοι πώποτε ἐνεκάλεσεν οὐδείς,* vehementer errat, ut ostendunt XIX. 55. *οὐδείς μοι ἐνεκάλεσεν,* ubi Rauchensteinius *οὐδὲν* in editionem insertum Pertzio et Frohbergero auctoribus delet, V. 3. *ὅτι Καλλίᾳ μὲν οὐδεὶς πώποτε οὔτ' ἰδιώτης ἐνεκάλεσεν οὔτε ἄρχων*[87]). Addi his exemplis potest XV. 5, ubi Marklandi conjectura *ἐγκαλεῖν* pro *ἀνακαλεῖν* propter accusativum, qui deest, rejicienda non est. — *μέμψασθαι τοῖς*

---

[83]) Fritzsche, a. a. O. p. 13. [84]) Hölscher, a. a. O. p. 72. [85]) Scheibe, praef. ed. p. XX. [86]) Maetzner, ed. Antiphon. p. 128. [87]) Frohberger, XIX. 55. Anhang.

ἀδικοῦσι. Quamvis Hoelscherus[88]) neget apud Lysiam dativum reperiri, tamen locum habet, ubi verbum non significat „vituperare, accusare" *μέμψασθαι τοὺς ἀδικοῦντας,* sed „opprobria facere alicui." Eandem verbi constructionem, nisi adferas Lys. II. 1. *ἐμεμψάμην ἂν τοῖς ἐπαγγείλασιν ἐπ' αὐτοῖς ἐξ ὀλίγων ἡμερῶν λέγειν,* Erotic. Plat. Phaedr. 234 B *τοῖς δὲ μὴ ἐρῶσιν οὐδεὶς πώποτε τῶν οἰκείων ἐμέμψατο ὡς,* invenimus apud Demosthenem XIX. 18. VII. 21. Plat. Sympos. 213 E et multis aliis locis. — Verbum *τιμήσειν,* quod in *προτιμήσειν* corrigendum proponit Reiskius et Frankenius[89]), cujus tamen constructio ob sequens *εἰ* recte offensioni est Fritzschio[90]), mutat Emperius in *παρ' οὐδὲν οἶμαι τιμήσειν* „nihili aestimare". Quae conjectura quominus probetur, impedit genus activum, id quod recte contendit Bakius. Ut sensus, quem expressum vult Emperius, efficiatur semper fere usurpatur medium *τιμᾶσθαι παρ' οὐδέν;* deinde Lysias in hac sententia exprimenda praefert media *ποιεῖσθαι, ἡγεῖσθαι* hisque utitur constructionibus. VII 26. XII. 7. XXXI. 31. *περὶ οὐδενὸς ἡγεῖσθαι; περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι* I. 1. VII. 26. *περὶ πλείονος ποιήσασθαι* XIV. 40. *περὶ ἐλάττονος ποιεῖσθαι* XXXII. 17. Hoc loco *τιμήσειν* eodem sensu usurpatur ac *μελήσειν,* quod conjicit Scheibius, Bakius, Frankenius; verbi *τιμήσειν* notio ita est debilitata, ut verbo eadem notio contineatur ac verbo *μελήσειν.* — Verbo *πρότερον* non dicit orator se violatum inimicos calumniis affecisse, sed *πρότερον* usurpatum est eodem modo, quo Lysias utitur *πρὶν* et *πρότερον πρὶν*[91]). Fortasse sensus, qui requiritur, efficitur conjectura *πρότερος,* quam proponit Cobetus in editione, nisi putamus post *πρότερον* excidisse enuntiatum, quo *πρὶν* continebatur. — *τάχα* adverbium a Lysiae sermone dicendi alienum modo invenitur VIII. 3; qua de causa mutatio Frankenii XXXI. 6 *ὅτι τάχ' ἂν* non est probanda in oratione Lysiaca[92]). — *ἐναντίον τῆς ἐλπίδος,* quae miro locutio a Lysiae sermone dicendi abhorret pro formula usitata *παρ' ἐλπίδα* „praeter spem." XVI. 3. *παρὰ τὴν δόξαν.* XIX. 49. *παρὰ τὸ εἰκός,* quam interpolationem praebet codex Laurentianus C[93]), sive II. 9. *καὶ κοινῆς ἐλπίδος ἡμαρτηκότες.* II. 27. *ἐψευσμένος δὲ τῆς ἐλπίδος.* Apud Lysiam modo invenimus *ἐναντίον τινὸς* „coram aliquo" VIII. 1. *ὧν ἐναντίον* XVII. 2. *ὧν ἐναντίον ἐδόθη.* XVII. 10. *καὶ τῶν συνδίκων ἐναντίον ὑμῶν.* XIII. 41. *ἐναντίον δὲ τῆς ἀδελφῆς τῆς ἐμῆς.* XIII. 86. *ἐναντίον πεντακοσίων ἐν τῇ βουλῇ* de homine dictum, qui coram aliquo est, non de spe, quae e contrario ejus est, quod orator exspectaverat. — *πορίσηται* pro activo *πορίζειν* recte est offensioni Pertzio, cum medium apud Lysiam significet „sibi comparare" XXIX. 7. *εἰς τοῦτο τόλμης ἐλήλυθεν, ὥστε μάρτυρας πεπόρισται οἳ μαρτυρήσουσιν.* Sed nostro loco requiritur notio „praetexendi, confingendi, machinandi", quam primum apud Polybium et posteriores evenisse apparet. — *κατειπεῖν* aliis locis est apud Lysiam „deferre judicium"; contra hic „infamandi" notio quaeritur. Emperius corrigit *ἐμοὶ κατεῖπεν,* quae tamen conjectura funditus tollit antithesin *ἐμοῦ κήδεσθαι — ἐμοῦ κατεῖπεν,* quam amat orator. — *συνθεωρεῖν* modo apud posteriores invenitur significans „una cum aliquo contemplari, considerare" Polyb. I. 9. 3. Hoc loco est *συνθεωρεῖν* „sum simul legatus, *θεωρός,* Teilnehmer einer Festgenossenschaft sein", quam notionem modo locus praebet, qui invenitur apud Aristoph. Wesp. 1187 *ὡς ξυνεθεώρεις Ἀνδροκλεῖ καὶ Κλεισθένει.* — Rarissime apud Lysiam deprehenditur color poëticus, quem affert Blassius[94]). In nostra oratione ut apud poëtas et scriptores posteriores usurpantur *πολύφιλος, πλουτῶν, ὑπερευδοκιμεῖν, κήδεσθαι, ἀνιαρός.* Lys. II. 73, quae oratio jure a Lysia

[88]) Hoelscher, a. a. O. p. 72. [89]) Franken, a. a. O. p. 62. [90]) Fritzsche, a. a. O. p. 21. Emperius, a. a. O. [91]) Gleiniger, a. a. O. p. 177. Frohberger, XII. 17. u. Ahg. [92]) Frohberger, XXXI. 6. A. [93]) Frohberger, z. XIX. 49. Ahg. [94]) Blass, a. a. O.

abjudicatur, invenitur ἄφιλος. Non eodem modo offensioni est πλουτοῦντας, cum Attici utantur πλούσιος. Sed propter oppositionem, quae efficitur per participia πλουτοῦντας et πενόμενον, hoc loco non quadrat πλούσιος sed modo πλουτῶν. — ὑπερευδοκιμεῖν aliis locis non confirmatur, et Lysiae, verborum simplicium amanti, sufficeret εὐδοκιμεῖν. — Pertzius et Buermannus ob verbum σκαιοτάτους orationem a Lysia abjudicandam censent. σκαιὸς invenitur Lys. X. 15 et saepe apud alios scriptores posteriores notionem „laevi, rudis, stulti hominis“ habens. Contrarium est δέξιος dexter. At hoc loco non tam stultitiae quam doli significatio requiritur, cum amici fallaces oratore familiariter usi palam ei absenti maledicant. — Ob verbum φιλοσοφεῖν jam Hölscherus [95]) ex umbra prodiisse orationem putat, neque recte Scheibius [96]) comparat Lys. orat. XXIV. 10. ad verbum defendendum τοιοῦτόν τι ζητεῖν καὶ τοῦτο φιλοσοφεῖν, ubi φιλοσοφεῖν cum ζητεῖν conjunctum significationem „id agendi studendique“ habet, quae a nostro loco valde abhorret. Praeter illum locum verbum apud Lysiam nusquam invenitur neque Lysiae temporibus habebat notionem rem propositam more philosophorum agitandi, quae hoc loco requiritur, et ea post tempora Isocratea videtur venisse. Isocrates primus, nisi omnino dicit „in cogitatione et tractatione alicujus rei versari idque praesertim subtilius et certa quidem via [97])“ transfert ad eas disciplinas et artes, quae homines faciant meliores et ratus ad hoc potissimum valere eloquentiae studium ad artem oratoriam aut adjecto additamento, quod artem oratoriam indicet, aut non adjecto [98]). Harpocratio declarat φιλοσοφεῖν per verba ποιεῖσθαι φάσκειν = „ad dicendum se parare“. — περαίνω rarissime apud oratores (Lys. XIX. 8), saepe apud Platonem notionem „proficiendi“ habet, quae nostro loco invenitur. Non verbum πυνθάνοισθε circumscriptum est per πυνθανόμενοι περαίνοιτε, sed verba hoc modo sunt jungenda: περαίνοιτε οὐδὲν πυνθανόμενοι αὐτὸν i. e. „nihil proficietis certiores facti de eo, qui ad me sermones detulit [99])“ — ἐξελέγχειν ἂν ἐζήτουν cum gravitate quadam est dictum, „studuissem ut comperirem“ ut Lys. III. 38. 40. — τυγχάνω verbum conjunctum esse cum infinitivo ut apud Plutarchum in errorem inductus dicit Buermannus, cum ἐπιλέγειν pendeat a participio δεηθείς. — ἐλευθεριώτερον nostro loco dictum est pro ἐλευθερώτερον, cum non significet ‚liberalius‘, homine libero dignum, sed ‚liberius‘ ut apud Plutarchum. — De verbi ἀπόθετος (Suidas κείμενος) significatione et constructione recte dubitatur. Apud alios significat absolute positum, „secretus, singularis, reconditus, arcanus“, Plato Phaedr. 252 B. Plut. VIII. 908. I. ἀπόθετος καὶ ἀπόῤῥητος VI. 608. 10. ἀκλεὴς καὶ ἀπόθετος Plut. III. 448. 1; hoc loco est relative positum significans, „liberatus aliqua re“, ut verba, quae apud alios scriptores relative, in nostra oratione absolute posita inveniuntur, § 16. πρόφασιν. § 6. λέγειν ἢ μὴ ξυνεῖναι. § 8. τοῦ λέγοντος. § 12. ἀπαγγελλομένοις. — Verbi παρακαταθήκῃ propria significatio invenitur Lys. XXXII. 5. 13. 16. „rei, pecuniae apud aliquem depositae, alicujus fidei commissae [100])“; nostro loco sententiam exprimit imagine quadam, qui quidem usus a Lysiae sermone dicendi valde abhorret, et dicitur de sermonibus amicorum fidei oratoris commissis. — διότι conjunctio pro ὅτι non modo apud posteriores invenitur et apud Isocratem saepe pro ὅτι hiatus evitandi causa [101]), sed etiam in Lysiae orationibus ipsis oculis nostris occurrit. III. 17. 26. IV. 12. XIII. 50. 54. 85. 96. XVII. 3. 5. 6. XVI. 7. γνῶναι διότι, quod libris traditum omnes editiones mutaverunt in γνῶναι, ὅτι. — τὸ ἐμὸν circumscribit pronomen ἐγώ.

[95]) Hoelscher, a. a. O. p. 73. [96]) Scheibe, J. J. 31, 365. [97]) Morus ad Isocratis Paneg. c. I. n. 1. p. 5. [98]) Schneider, Isocr. I. 3. IX. 8. [99]) Stutzer, Hermes XIV. 544. [100]) Meier-Schoemann, a. a. O. p. 513. [101]) Benseler, ed. Isocr. vol. I. p. V. n. 4.

Quam periphrasin dicit Bernhardy: „aecht attisch, häufig in gewählter Rede". Sed haec verba quamvis vere dicta ad nostrum locum non pertinere nemo non intelligit. Hoc loco non est, quod orator circumscriptione utatur. — *μὰ τοὺς θεοὺς* est offensioni recte Frohbergero, cum Lysias exclamationes vitaverit et utatur modo *πρὸς θεῶν Ὀλυμπίων* XIX. 34. 54. XIII. 95; *μὰ τὸν Δία* invenitur in oratione VI. 7. 32. 38, quae a Lysia abjudicatur. — *ποθήσομαι* sive *ποθέσομαι,* quas formas codices praebent, aliena sunt ab Atticorum usu. — *τὸν ἐροῦντα* hoc loco dictum est pro verbo clariore *συνεροῦντα,* Lys. XII. 86. *τῶν συνερούντων.* — Superest, ut de orationis ratione et tempore, quo sit oratio habita, pauca verba adjiciam. Oratio non est ficta, *μελέτη* rhetoris, qui de falsa amicitia in universum scribebat, quam ad formam ducere videntur nomina Autocrates, Thrasymachus, Euryptolemos, Cleitodicus, Menophilus, Hegemachus § 10 praeter Diodorum et Polyclem, quae nominum compositio sonat bellum, sed habita in coetu amicorum. Oratio ingenii exercendi causa composita lucida, simplex, sententiis et locis communibus densa est, quae omnia a nostra oratione abhorrent. Causa ad judices de equo ejusque pigneratione acta, criminationes, multa alia sunt tam obscura, ut magis ex oratione concludamus, quam perspicue intelligamus, quomodo res sese habuerit. Quae brevitas cum in oratione neque forensi neque ficta deprehendatur, modo excusari potest in oratione habita ad amicos, in quorum memoriam res gestae et nomina revocantur.

Tempus, quo singulae orationes habitae sint, ex orationibus ipsis nobis videndum est, cum grammatici veteres hanc rem non tractaverint. Qua in perscrutatione tres temporis constituendi rationes videmus. Ac primum quidem inveniuntur orationes, (X. XII. XVII. XIX. XXVI. XXVIII. XXX. XXXII. XXXIV.) quibus temporum judicia certissima traduntur; accedunt eae orationes (III. XIII. XVI. XX. XXIV. XXVII. XXIX. XXXI.), quibus summatim tempus definitur; denique tempus est incertissimum (I. IV. V. IX. XXII. XXIII.) quia viri et res gestae ad historiam pertinentes desunt. Hoc modo res etiam sese habet in oratione VIII, ubi argumenta, quae historica vocantur, non inveniuntur, sed omnia, quae aguntur, ita dicuntur ut omnibus temporibus dici possint, veluti § 9. *ξυμβαίνει γὰρ καὶ ταῦτα τοῖς πρὸ τοῦ καὶ ἐμοὶ σημεῖα ταῦτα μὲν ἐκείνων ἐστίν, ἐκεῖνα δὲ τούτων ἱκανά.* Ad alia igitur argumenta nobis est refugiendum ut, quo tempore sit oratio habita, constituamus, sed tam incerta, ut tempus maneat incertissimum. Utrum Thrasymachus Chalcedonius ille sophista fuerit, qui Ol. 94. 4. Athenis periit, an vir ab eo diversus ex oratione non elucet. Id quod Boekhius oec. civ. I. 14. p. 103, ubi de equorum pretio disputat, dicit, duodecim minis Lysiae temporibus equum ad bellum paratum emi solere, refellitur conjectura Emperii *Ἡγέμαχος* probata. Neque pretium datum demonstrat Lysiae temporibus orationem esse habitam, neque verbum *συνθεωρεῖν* deorum adhuc cultum floruisse indicat. Itaque serioribus temporibus orationem esse scriptam putat Blassius, quod Aristoteles orationes in collegiis corporibusque esse habitas memoriae non tradiderit, sed primi Dionysius Halicarnassensis et Anaximenes. Sed cum jam ante hos societates fuerint, ex Aristotelis silentio concludere non possumus in collegiis orationes esse habitas post ejus tempora, scriptis Aristotelis omnibus nobis non traditis et orationibus in collegiis habitis rarissime in lucem editis. Iisdem fere temporibus orationem scriptam esse probare conatur Buermannus maxime ex orationis sermone dicendi. Oratio prodiit ex umbra et scripta est a sophista. Fortasse oratio composita est a rhetore, qui Isocratem sequebatur, quod ostendit, ut unum afferam, verbi *φιλοσοφεῖν* notio. Quamvis hoc incerto argumento tempus orationis constitutum nolim, tamen de incertis

nil nisi incerta dici possunt. Certa, quis et quo tempore orationem composuerit, argumenta constituere non possumus; utut de auctore et tempore judicamus, hoc constat, orationem a Lysia esse abjudicandam.